

**СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «КОМПЕТЕНТНІСТЬ»,
«КОМПЕТЕНЦІЇ» ТА «ГОТОВНІСТЬ ДО ДІЯЛЬНОСТІ»
В ЮРИДИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ**

Єфремова О. П.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна*

Специфіка професійної діяльності юристів, підвищення конкурентно-спроможності фахівців цього профілю, економічна нестабільність та реформування системи правоохоронних органів підвищують вимоги до здійснення професійної підготовки майбутніх юристів. Особливого значення в підготовці майбутніх юристів набуває проблема їхньої компетентності, компетенцій та готовності до діяльності як запоруки виконання майбутніх професійних обов'язків на сучасному рівні.

Дослідники (Д. Демченко, О. Скакун) зазначають, що процес професійної підготовки майбутнього юриста є інтегративним, оскільки його стрижнем є формування базових компетентностей правознавця, що є «показником професійної практичної діяльності юриста, його майстерності» [6; 10]. Сучасний період характеризуємо трансформаційними процесами у змісті юридичної освіти та визначенням кінцевого результату юридичної підготовки: набуття компетентностей. Відтак, українська вища юридична освіта націлена на створення проектів нових освітніх стандартів, систематизацію поняття компетентності та базових компетентностей правознавця та загальну інтеграцію до загальноосвітніх процесів.

Спираючись на дослідження щодо виникнення та становлення компетентного підходу до організації вищої освіти встановимо співвідношення між феноменами «компетенція», «компетентність», «готовність до діяльності», що є важливим для професійної підготовки майбутніх юристів.

Поняття «готовність» висвітлено в роботах Б. Ананьєва, А. Деркача, Е. Козлової, А. Линенко, В. Сластьоніна та ін. Науковці розглядають готовність як прояв індивідуальних якостей особистості в їхній єдності, які обумовлені характером діяльності [1; 7; 8]. А. Линенко під готовністю вбачає цілісне утворення, яке характеризує емоційно-когнітивну і волюву мобілізаційність суб'єкта в момент його включення в діяльність певного спрямування [8, с. 74]. Дослідники (В. Гладких, М. Дьяченко та Л. Кандибович) розуміють готовність як налаштування на виконання діяльності, яке обумовлене мотивами й позитивним ставленням до цієї діяльності [5].

Науковці Н. Савіна, В. Сластьонін розглядають професійну готовність як особистісне утворення, яке містить внутрішні мотиви професійної діяльності, самосвідомість, здібності, знання, вміння та навички, здатність до інтегрування знань, професійно значущі якості особистості [9]. Вчені (Н. Кобзар, А. Линенко, В. М'ясищев) співвідносять «компетенцію», «компетентність та «готовність до діяльності» таким чином: «компетенцію» визначають як складову компетентності, а «компетентність», у свою чергу, – проявом готовності, поняття «готовність до діяльності» є складним новоутворенням особистості, яке містить у собі певний комплекс компетенцій і передбачає певний рівень сформованості цього комплексу, а також уміння активувати їх у професійній діяльності [8].

Дослідники (М. Артемова, В. Бедь, Р.Уайт), розуміють співвідносини між феноменами «компетенція», «компетентність» та «готовність до діяльності» таким чином:

– «компетентність» – це інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника ВНЗ до виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистісних предметних сферах (компетенціях), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвідом у певному виді діяльності;

– «компетенція» – це предметна сфера, в якій індивід добре обізнаний і в якій він виявляє готовність до виконання діяльності;

– «готовність до діяльності» – комплекс індивідуально-психологічних якостей особистості, система професійних умінь та навичок, які забезпечує успішність реалізації окремих компетенцій [9].

Маємо погодитись з думкою науковців (Н. Кобзар, В. М'ясищева, А. Линенко) та «компетенцію» визначаємо як складову феномену «компетентність», «компетентність» – проявом готовності, а поняття «готовність до професійної діяльності» як складне новоутворення особистості, яке містить у собі певний комплекс компетенцій, а також уміння активувати їх у професійній діяльності. На основі аналізу сутності означених феноменів

робимо висновок, що феномен «компетентність» містить у собі низку компетенцій і у той же час розуміємо «компетентність» як готовність до діяльності, яка сформована на високому рівні.

Сучасні дослідники (Ю. Бойчук, О. Савченко, Ю. Татур, О. Ходань) виявляють переваги впровадження компетентнісного підходу в освітній процес. Так, Ю. Бойчук зазначав, що компетентнісний підхід в освіті дозволить подолати прірву між освітою та вимогами життя, що надає йому особливої практичної значущості. Дослідник стверджував, що компетентнісний підхід, на відміну від традиційного підходу до засвоєння готових наукових знань й алгоритмів конкретних видів діяльності, зорієнтований на розвиток суб'єкта й пов'язаний з культурою мислення, аналітичною рефлексією, самостійністю й відповідальністю людини за прийняття рішень у діалектичній єдності з духовно-моральними та ціннісними настановами особистості, незалежними від сфери й галузі їхнього застосування [4, с. 31].

Дослідники (В. Байденко, Н. Бібік, А. Субетто) стверджують, що компетентнісний підхід забезпечує спроможності випускника школи відповідати новим запитам ринку, мати відповідний потенціал для практичного розв'язання життєвих проблем, пошуку свого «Я» в процесі, в соціальній структурі [2].

Висновки. Вивчення науково-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що в юридичній освіті України визначено результативно-цільову спрямованість, що є безперечною перевагою над іншими традиційними та інноваційними підходами. У відповідності з компетентнісним підходом кінцевим результатом у вищій юридичній школі є сформованість в майбутніх юристів низки компетентностей, що дозволять ним у ході подальшої професійної діяльності приймати рішення, реалізовувати їх та нести відповідальність за їхню реалізацію.

Література:

1. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды: в 2-х тт. / Б. Г. Ананьев ; под ред. А. А. Бодалева, Б. Ф. Ломова. – Т. 1. – Москва : Педагогика, 1980. – 230 с.
2. Байденко В. И. Концептуальная модель государственных образовательных стандартов в компетентностном формате : материалы ко второму заседанию методологического семинара. – Москва : Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 20 с.
3. Бедь В., Артемова М. Компетентнісний підхід в процесі модернізації ВНЗ / В. Бедь, М. Артемова // Освіта регіону: Політологія. Психологія. Комунікації. – 2011. – № 5. – С. 43-44.
4. Бойчук Ю. Компетентнісний підхід як методологічна основа реформування вітчизняної сучасної вищої освіти [Електронний ресурс] / Ю. Бойчук, А. Турчинов // Ученые записки Крымского инженерно-педагогич-

ческого ун-та. – 2014. – Вып. 48. – С. 29-34. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VzKipr_2014_48_8.

5. Гладких В. Г. Формирование профессионально-педагогической готовности бакалавра технологического образования как научная проблема / В. Г. Гладких, М. С. Емец // Вестник Оренбургск. гос. ун-та. – 2011. – № 2. – С. 133-139.

6. Демченко Д. Процес професійної підготовки майбутнього представника юридичної професії / Д. Демченко // Молодь і ринок. – 2015. – № 2. – С. 84-89.

7. Деркач Л. Н. Психологические основы самоконтроля учащихся в процессе обучения иностранным языкам : дис. ... доктора психол. наук : 19.00.07 / Л. Н. Деркач. – Киев, 1994. – 276 с.

8. Линенко А. Ф. Теория и практика формирования готовности студентов педагогических вузов к профессиональной деятельности : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / А. Ф. Линенко. – Киев, 1996. – 412 с.

9. Савина Н. Н. О критериях готовности будущих учителей к созданию высокоинтеллектуальных образовательных новшеств / Н. Н. Савина, О. В. Шатунова // Инновации в образовании. – 2015. – № 11. – С. 68-77.

10. Скаун О. Ф. Юридична деонтологія : [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / О. Ф. Скаун. – Харків : Еспада, 2008. – 390 с.